

De Telegraaf

Kookpotten uit het atelier van de Hollandse meester

Nieuwe Rembrandt reliëken ontdekt

Door PAOLA VAN DE VELDE
1 uur geleden in CULTUUR

Museum het Rembrandthuis toont trots twee nieuw ontdekte, echte Rembrandt-reliëken. Het gaat om twee kookpotten die al in 1997 opgegraven zijn in de beerput van Rembrandts voormalige woonhuis. Deze zogenaamde graven zijn niet in de keuken gebruikt, maar blijken rechtstreeks uit het atelier van de Hollandse meester te komen. In de ene pot zitten restanten kwartsgrond. Een mengsel van zand en klei waarmee alléén Rembrandt zijn doeken voorbereide voordat hij ging schilderen, zoals bijvoorbeeld De Nachtwacht. In de andere zit krijtlijm om de schildersdoeken te gronderen.

De twee kookpotten met kwartsgrond en krijtlijm erin die werden opgegraven uit de beerput van Rembrandts woning aan de Jodenbreestraat.

Conservator Leonore van Sloten kan haar geluk niet op. „Dankzij de nieuwste onderzoekstechnieken hebben we deze archeologische vondsten uit de beerput nu echt voor 100% aan het atelier van Rembrandt van Rijn kunnen linken. De oude meester is deze kwartsgrond pas gaan gebruiken in de periode dat hij hier aan de Jodenbreestraat kwam wonen. Andere Nederlandse schilders uit de zeventiende eeuw gebruikte deze grondering niet. Wel werd het destijds ook door kunstenaars in Spanje en Italië gebruikt. Kwartsgrond was immers relatief goedkoop en hield het doek flexibel. Ideaal dus voor grote formaten.”

Klapstuk

De twee potten van geglazuurd aardewerk met hun bijzondere inhoud vormen het klapstuk van de expositie *Laboratorium Rembrandt*, die vanaf zaterdag is in het museum Het Rembrandthuis is te zien. De tentoonstelling biedt een kijkje in de keuken van de onderzoekers, zoals kunsthistorici, restauratoren en computerspecialisten, die de techniek van de grote meester van de Gouden Eeuw trachten te ontrafelen. Veelgestelde vragen worden beantwoord: zoals hoe maakte Rembrandt zijn schilderijen, etsen en tekeningen? Hoe kreeg hij zijn verf zo dik? Hoe kun je zeker weten welke prenten door Rembrandt zelf zijn afgedrukt en welke exemplaren na zijn dood door anderen zijn vervaardigd?

Een goede onderzoeker moet vooral een scherp oog voor detail hebben, laat de presentatie zien. Neem de zogeheten Kruzel-puntjes, genoemd naar de Poolse onderzoeker Krzysztof Kruzel. Hij ontdekte dat op sommige afdrucken van etsen van Rembrandt twee minuscule v-vormige puntjes staan. Recent onderzoek van de Nederlanders Erik Hinterding en Jaco Rutgers heeft aan het licht gebracht, dat tegen 1700, ruim 30 jaar na de dood van Rembrandt, een onbekende eigenaar van diverse etsplaten uit het atelier van Rembrandt heeft gemarkeerd met die puntjes. „Als een soort eigendomsteken”, legt Van Sloten uit. „Zie je die twee puntjes op een afdruk, dan weet je dus zeker dat die etsen niet uit de tijd van Rembrandt zelf zijn.”

Het aan Rembrandt toegeschreven portret 'Een man met rode muts'.

Spannend is ook de ontdekking van een geheel nieuw pigment op zowel het doek *Man met de rode muts* als op het *Joodse bruidje*. „Het gaat om een zeer giftig pigment, dat koningsgeel wordt genoemd, of orpiment. Hier zit arseen in. Rembrandt voegde dit kleurpoeder toe aan bijvoorbeeld zijn bruinen om de kleur te verlevendigen en stralender te maken. Dankzij de nieuwe macro-röntgenfluorescentie-spectrometrie techniek hebben we dit in kaart kunnen brengen. Over de Man met de rode muts wordt al enige tijd gediscussieerd of het wel een echte Rembrandt is. Door deze vondst wordt het steeds waarschijnlijker dat het doek in elk geval in zijn atelier is ontstaan.”

De interactieve expositie, die ook voor kinderen interessant is, is vanaf zaterdag tot en met 16 februari te zien.